

Βρυξέλλες, 9 Ιουνίου 2022
(OR. fr)

9923/22

SOC 367
EMPL 247

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Προεδρία
Αποδέκτης:	Αντιπροσωπίες
Θέμα:	Τα κοινωνικά μέτρα προσωρινής προστασίας των εκτοπισθέντων ατόμων από την Ουκρανία - Καθοδηγητικό σημείωμα της Προεδρίας

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες καθοδηγητικό σημείωμα της Προεδρίας για το ανωτέρω θέμα, ενόψει της συζήτησης που θα πραγματοποιηθεί στις 16 Ιουνίου 2022 κατά τη διάρκεια του γεύματος εργασίας στο πλαίσιο του Συμβουλίου EPSCO.

Λουξεμβούργο, 16 Ιουνίου 2022

Τα κοινωνικά μέτρα προσωρινής προστασίας των εκτοπισθέντων ατόμων από την Ουκρανία

Από την έναρξη της επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν κινητοποιηθεί πλήρως για να εξασφαλίσουν αντίδραση ανάλογη με τη σοβαρότητα των περιστάσεων. Ήδη από τις 24 Φεβρουαρίου 2022, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καταδίκασε απερίφραστα αυτή την επίθεση και ζήτησε ταχείες και συγκεκριμένες απαντήσεις¹.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επίσης επιδείξει μεγάλη ανταπόκριση με τα μέτρα και τις κυρώσεις που έχει επιβάλει κατά της Ρωσίας, ενώ τα κράτη μέλη φάνηκαν αλληλέγγυα φιλοξενώντας πάνω από 6 εκατομμύρια ανθρώπους που προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο, εκ των οποίων το 90 % είναι γυναίκες και παιδιά. Πάνω από 3,5 εκατομμύρια άτομα φιλοξενήθηκαν ή διήλθαν από την Πολωνία. Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι 2,1 εκατομμύρια Ουκρανοί επέστρεψαν στην Ουκρανία. Οι συνοριακές ροές σταθεροποιούνται πλέον², με τις επιστροφές στην Ουκρανία να είναι υψηλότερες από τις εισόδους στην ΕΕ από τις 10 Μαΐου. Οι κινήσεις που καταγράφονται είναι πλέον συγκρίσιμες με εκείνες των προηγούμενων ετών.

¹ Έγγρ. 1/22

² Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, εκτιμάται ότι περισσότεροι από 2,1 εκατομμύρια Ουκρανοί έχουν ήδη επιστρέψει στην Ουκρανία από τις 24 Φεβρουαρίου 2022 (<https://data.unhcr.org/fr/situations/ukraine>)

Οι πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί

Στις 3 Μαρτίου το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκρινε ομόφωνα την άμεση ενεργοποίηση του μηχανισμού που προβλέπει η οδηγία του 2001 σχετικά με την παροχή προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων³. Το καθεστώς προσωρινής προστασίας παρέχει άμεση προστασία και δικαιώματα στα οποία περιλαμβάνονται το δικαίωμα διαμονής, η πρόσβαση στην αγορά εργασίας, η πρόσβαση σε στέγαση, η κοινωνική πρόνοια, η ιατρική βοήθεια, η πρόσβαση των παιδιών στην εκπαίδευση, το δικαίωμα νόμιμης κηδεμονίας των ασυνόδευτων ανηλίκων και το δικαίωμα σε μέσα διαβίωσης. Το διάστημα αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προετοιμάζει πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές υπό μορφή ανακοίνωσης για την ένταξη στην αγορά εργασίας, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων.

Προκειμένου να αποσαφηνιστεί ο μηχανισμός αυτός και να παρασχεθεί η καλύτερη δυνατή στήριξη στα κράτη μέλη, στις 23 Μαρτίου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με τις επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της προσωρινής προστασίας⁴. Η ανακοίνωση αυτή παρέχει καθοδήγηση σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, τις ρυθμίσεις για τη φροντίδα των παιδιών, ιδίως των ασυνόδευτων, την ελεύθερη κυκλοφορία, την καταχώριση και την κοινοποίηση πληροφοριών. Δημιουργήθηκε επίσης μια πλατφόρμα αλληλεγγύης για να συντονίζει την επιχειρησιακή αντίδραση μεταξύ των κρατών μελών και για να διευκολύνει την κινητοποίηση των σχετικών μέσων της ΕΕ.

³ Οδηγία 2001/55/ΕΚ

⁴ Έγγρ. 7439/22

Η παροχή βοήθειας στους πρόσφυγες από την Ουκρανία ώστε να ενταχθούν στα κράτη μέλη και ιδίως στην απασχόληση αποτελεί κοινή προτεραιότητα των κρατών μελών. Έτσι, η ΕΕ κινητοποίησε κονδύλια⁵, διευκόλυνε την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων⁶ και εγγυήθηκε το δικαίωμα πρόσβασης σε επαγγελματική κατάρτιση για να διευκολύνει την ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας, ανάλογα με τις ανάγκες των επιχειρήσεων στο κράτος μέλος στο οποίο έχουν εγκατασταθεί, όπως προβλέπει η οδηγία για την προσωρινή προστασία.

Μετά την ενεργοποίηση της προσωρινής προστασίας, έχουν εγγραφεί 2,8 εκατομμύρια δικαιούχοι.

Παράλληλα με την ενεργοποίηση του μηχανισμού αυτού, η Επιτροπή επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της έναντι του εκτοπισμένου ουκρανικού πληθυσμού εκδίδοντας, στις 8 Μαρτίου, ανακοίνωση σχετικά με την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη με τους πρόσφυγες και τα άτομα που εγκαταλείπουν τις εμπόλεμες περιοχές στην Ουκρανία⁷. Η Ευρωπαϊκή Ένωση καταβάλλει επίσης προσπάθειες για την κινητοποίηση σειράς κονδυλίων για την αντιμετώπιση των χρηματοδοτικών αναγκών της Ουκρανίας και την προετοιμασία της ανασυγκρότησής της⁸⁹.

⁵ Στο πλαίσιο της «Δράσης συνοχής για τους πρόσφυγες στην Ευρώπη» (πρωτοβουλία CARE), οι τροποποιήσεις των υφιστάμενων κανονισμών επικεντρώθηκαν στην παροχή μεγαλύτερης ευελιξίας στα κράτη μέλη για ταχεία κινητοποίηση μη δαπανηθέντων κονδυλίων από την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, κυρίως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ).

⁶ Για παράδειγμα, η σύσταση (ΕΕ) 2022/554, της 5ης Απριλίου 2022, σχετικά με την αναγνώριση των προσόντων των ατόμων που προσπαθούν να ξεφύγουν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία ή η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ST 8556/22).

⁷ Έγγρ. 7027/22

⁸ Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 223/2014 σχετικά με την αύξηση της προχρηματοδότησης από τους πόρους REACT-EU.

⁹ Ανακοίνωση [COM (2022) 233 final] της 18ης Μαΐου 2022 σχετικά με την αρωγή προς την Ουκρανία και την ανασυγκρότησή της.

Κατά παράταση των μέτρων αυτών, το σχέδιο δέκα σημείων που υποβλήθηκε κατά την έκτακτη σύνοδο των υπουργών Εσωτερικών στις 28 Μαρτίου για στενότερο ευρωπαϊκό συντονισμό όσον αφορά την υποδοχή των ατόμων που εγκαταλείπουν την εμπόλεμη ζώνη αποτελεί το φύλλο πορείας για την ευρωπαϊκή βοήθεια.

Τα μέτρα με σκοπό την υποδοχή και την προστασία των ευάλωτων ατόμων

Η μαζική εισροή προσφύγων, κυρίως γυναικών μόνων ή με παιδιά, εκθέτει τους ανθρώπους που προσπαθούν να ξεφύγουν από τη σύγκρουση σε σοβαρούς κινδύνους που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων, παράνομες υιοθεσίες, ή και σεξουαλική εκμετάλλευση και βιασμούς. Στο πλαίσιο αυτό, η προάσπιση των πλέον βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων καθίσταται καθήκον και πρόκληση για όλα τα κράτη μέλη που έχουν την ευθύνη να προστατεύουν τους πλέον ευάλωτους πληθυσμούς, ιδίως τα παιδιά και τους ασυνόδευτους ανηλίκους, τους ηλικιωμένους, τα άτομα με αναπηρία και τους πληθυσμούς Ρομά.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Αλληλεγγύης ενέκρινε σχέδιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Αυτό καθορίζει κατευθυντήριες γραμμές σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε επίπεδο κρατών μελών για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, αλλά και για τον εντοπισμό, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.

Η Επιτροπή ανακοίνωσε επίσης, στις 13 Μαΐου, τη χορήγηση 1,5 εκατ. ευρώ σε ειδικό σχέδιο που προορίζεται να στηρίξει το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον πληθυσμό (UNFPA) ώστε να βοηθήσει γυναίκες και κορίτσια στην Ουκρανία παρέχοντάς τους υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.

Ωστόσο, οι προκλήσεις παραμένουν σημαντικές για τα κράτη μέλη όσον αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση των κινδύνων εκμετάλλευσης και βίας, ιδίως κατά γυναικών και κοριτσιών, και τη διασφάλιση επαρκούς ιατρικής υποστήριξης όσον αφορά τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα για τα θύματα σεξουαλικής βίας και βιασμού.

Κατά την τελευταία έκτακτη σύνοδό του στις 30 Μαΐου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαίωσε την υποστήριξή του προς την Ουκρανία και την αποφασιστικότητά του να υποδεχθεί τους πρόσφυγες και να τους παράσχει ασφάλεια, μεταξύ άλλων βοηθώντας τις γειτονικές χώρες¹⁰.

Όσον αφορά ειδικότερα τα παιδιά, ήδη από τον Μάρτιο του 2022 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να λάβουν υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση των παιδιών προσφύγων από την Ουκρανία στα εθνικά τους σχέδια για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά. Στα συμπεράσματά του σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, που εκδόθηκαν στις 9 Ιουνίου 2022, το Συμβούλιο επικεντρώθηκε περαιτέρω σε συγκεκριμένους κινδύνους και μέτρα για τα παιδιά σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης ή κρίσης.

Η Ουκρανία έχει επίσης καλέσει μεγάλο αριθμό κρατών μελών να υπογράψουν μνημόνιο συνεργασίας για την κοινωνική προστασία προσωρινά εκτοπισμένων παιδιών που είναι θύματα στρατιωτικής δράσης και ένοπλων συγκρούσεων. Τα κράτη μέλη συντόνισαν τις απαντήσεις τους, τόσο σε εθνικό επίπεδο βάσει των κατευθυντήριων γραμμών που πρότεινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και, συμπληρωματικά, σε επίπεδο Ένωσης. Έτσι, συζητείται το διάστημα αυτό σχέδιο πολιτικής θέσης του Συμβουλίου, το οποίο καταγράφει μεταξύ άλλων τις εφαρμοστέες ευρωπαϊκές και διεθνείς πράξεις που είναι ικανές να εξασφαλίσουν ένα αποτελεσματικό πλαίσιο μέριμνας. Ειδικότερα, το έγγραφο αυτό θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη διασυνοριακή τους συνεργασία προς όφελος των παιδιών και να τους παράσχουν δωρεάν τις υπηρεσίες και τη φροντίδα που χρειάζονται.

Σε συνέχεια της συζήτησης που πραγματοποιήθηκε στο προηγούμενο Συμβούλιο EPSCO στις 14 Μαρτίου, η Προεδρία προτείνει νέα ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις διάφορες πρακτικές που έχουν δρομολογηθεί σε εθνικό επίπεδο για την προάσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων των προσφύγων από την Ουκρανία και την προώθηση της πλήρους ένταξής τους στην κοινωνία.

¹⁰ Έγγρ. 21/22

Στο πλαίσιο αυτό, οι υπουργοί καλούνται να απαντήσουν στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Ποια συγκεκριμένα μέτρα έχουν ληφθεί στη χώρα σας στο πλαίσιο των κοινωνικών μέτρων που προβλέπονται στην οδηγία για την προσωρινή προστασία προκειμένου να διευκολυνθεί η υποδοχή προσφύγων από την Ουκρανία, ιδίως όσον αφορά τις γυναίκες και τα παιδιά;
- Πώς μπορούν να προωθηθούν η ένταξη των προσφύγων, ιδίως των γυναικών, στην αγορά εργασίας των κρατών μελών υποδοχής και η προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων των προσφύγων;
- Ποιες άλλες πρωτοβουλίες θα μπορούσαν να προβλεφθούν για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των πλέον ευάλωτων προσφυγικών πληθυσμών;
